

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

STORE KONGENSGADE 110

SKT. ANNÆ ØSTER KVARTER, KØBENHAVNS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

13.05.2016
Mikala Kloppenborg
2010-7.82.07/101-0001

Kommune:
Adresse:

Københavns Kommune
Store Kongensgade 110, 1264
København K

Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Store Kongensgade 110
1918 Udv. 1975
*Forhuset og det dermed
sammenbyggede sidehus (1801-04)*

— BYGNINGSBESKRIVELSE

I fredningsbeskrivelsen er der ikke taget stilling til lovligheden af bygningsarbejder foretaget i ejendommen. Følgende dele af ejendommen er ikke besigtiget: 4. sal t.h. samt sidehuset i stueetagen og kælderen.

Ejendommen indgår som en integreret del af den sammenhængende husrække beliggende på Store Kongensgades østside.

Forhuset er grundmuret i syv fag og treetager. Facaden har side- og midtrisalitter. De tre fremhævede midterfag har over stueetagen pilastre uden kapitæler. De bæres af en gesims og fortsættes med triglyffer, der bøjer af under en profileret hovedgesims og bærer en trekantfronton med sparrehoveder. Heltaget er hængt med sorte tegl og her sidder fire kviste med fladbuet tag samt tre skorstene i rygningen. Facaden er glatpudset over en gråmalet sokkelmarkering og er malet rosa inklusive udsmykningen. I siderisalitterne har vinduerne indfatninger. I det nordre yderfag er en rundbuet portgennemgang. Her sidder, tilbagetrukket i portnichen, en traditionelt udført tofløjet port med fyldinger og et halvrundet, torammet overvindue. I det søndre yderfag sidder et trin oppe en nyere, tofløjet dør med fylding nederst og glas øverst.

Vinduerne på 1. og 2. salen er ældre korspostvinduer med to ruder i de nedre rammer. I stueetagen er vinduerne ældre og torammede med tre ruder i hver ramme. Kvistvinduerne er torammede med flad bue og tre ruder i hver ramme. Vinduer, dør og port er malede lysegrå. I sokkelhøjde ses de traditionelt udførte, torammede kældervinduer med tre ruder i hver ramme. Vinduerne fortsætter under terræn med gitterrist over lyskassen.

Portgennemgangen er asfalteret og langs væggene er et smalt granitrepos. Herover er gråmalede bræddepaneler i brystningshøjde og vægge og loft er glatpudsede og hvidmalede. Der er indgang til trapperummet. Her sidder en ældre, gråmalet fyldingsdør med tilhørende gerigter. Døren har tre fyldinger i senklassicistisk stil med to mindre foroven og forneden og en større i midten. Fyldingernes spejl har i alle hjørner små rosetter.

Gårdrummet er asfalteret og afgrænses af forhus, sidehus samt baghus og nabobygninger. På gårdsiden er forhuset i seks fag og tre etager. Sidehuset er i fem fag, hvor endefaget er skråt. I gavlen er et enkelt vinduesfag. Sidehuset har fire etager og udnyttet tagetage. Murfladen i for- og sidehus er let pudset og gulkalket over en lav, sortmalet sokkelmarkering og har mod taget en profileret hovedgesims.

Forhusets tre søndre fag er fremskudt ca. en meter. I forhusets heltag, der på gårdsiden har røde tegl, sidder tre kviste – i den nordre er udgang til en trekantet tagterrasse, der skyder sig ud over taget og hæfter sig på naboejendommen. Hertil ses flere nyere tagvinduer. Sidehuset har et rødt, teglhængt halvtag med helvalm. I taget sidder en kvist samt en skorsten i rygningen. Under 1. salens vinduer sidder en nyere metalgesims med belysning i. I forhuset er der nedgang til kælderen. Her sidder en nyere dør med glas øverst. Over den flade portåbning på gårdsiden sidder et vindue svarende til det overvindue, der sidder på gadefacaden, men den halvrunde bue er muret til.

I sidehuset sidder i det vestre fag en tofløjet fyldingsdør med glas øverst. I det skrå fag sidder en nyere pladedør og i gavlen to nyere døre med fylding nederst og glas øverst.

Forhusets vinduer er ældre korspostvinduer med to ruder i hver ramme i de tre søndre fag og med flere blyopsprossede ruder i den nordre side. I stueetagen er vinduerne torammede med to ruder i hver ramme. I sidehuset er vinduerne ligeledes ældre eller traditionelt udførte korspostvinduer på 1. og 2. salen og i stuen og på tredjesalen er vinduerne ældre, torammede vinduer. I gavlen er vinduerne enkeltrammede. Kvistvinduerne er nyere og småtopsprossede.

Fra porten er der indgang til hovedtrapperummet. Her er en stor, treløbet trappe med reposer imellem løbene. Trappen har firkantet durchsicht og dens forvange har en riflet udsmykning. Gelænderet har meget slanke runde balustre og en profileret håndliste. På trin og reposer er linoleum. Vægge og lofter er glatte og hvidmalede. På etagerne veksler placering og antal af indgangsdøre samt om der er enkelt- eller tofløjede fyldingsdøre. Heraf flere med indfatning og trekantfronton.

I det indre er en ældre planløsning i store træk bevaret på første- og andensalen, hvor andensalen er den fornemste. Andensalen har mod gaden to stuer og en sal en suite. Disse fremstår med brædde- og sildebensparketgulve, lysningspaneler og lave brystningspaneler med bl.a. rudermotiv og herover listeinddelte felter. I salen er felterne malede i en sart blå og er på endevæggen bemalet i midterfeltet med ruinmotiv. Mod loftet sidder en kraftig profileret gesims. I mellem stuerne og fra den smalle gang ind til salen er dørene tofløjede med fem fyldinger. Den langsgående skillevæg er dyb med indbyggede skabe. Her har formentlig tidligere været dobbelte fløjddøre, hvilket ses af det ekstra sæt hængsler til gangsidens. Over dørene er i salen og stuerne konsolbårne trekantfrontroner i træ med sparrehoveder og over vinduerne en profileret trægesims. I den mellemste stue er træværket brun- og guldmalet. Der er en buet og riflet loftsgesims med akantusblade op mod et kassetteloft i træ. Loftet har udskæringer og er hertil udsmykket med bemalinger i felterne. I den sidste stue er træværket hvid- og gråmalet og vægfelterne i en støvet grøn. Hertil ses grotesker omkring fløjddørene. Her er stukkatur i form af en loftsgesims svarende til den i salen. I forhuset er der til gårdsiden badeværelse og et toilet samt værelser. Værelserne har brystnings- og lysningspaneler. Langs med den brede skillevæg løber en smal fordelingsgang der er åben mod værelset, der grænser op til sidehuset. Tre trin før ned i det lavere liggende sidehus. Forrest ligger bagtrappen, et køkken i midten og et kammer bagerst. Her er brædegulve og glatte hvide vægge og lofter.

I lejligheden på førstesalen er der nyere parketgulve, glatte hvide vægge og lofter. Nogle lofter med indbyggede spots. Værelser og entré i forhuset og køkken og badeværelse i sidehuset. I forhuset, i det rum der grænser op til sidehuset, ses stukkatur i form af en slags tandsnitsgesims udsmykket med akantusblade. Hertil ses generelt stukkatur og helpanelering af ydervægge i de gadevendte rum. Der er i forhuset overvejende lysningspaneler. Til gadesiden er lysningspanelernes fyldinger riflede med medaljon mens de er glatte til gårdsiden.

I kælder og stueetage er en lejlighed to plan. Mod gaden er der indgang direkte til en stor stue, hvor en ligeløbstrappe fører ned i kælderetagen. Fra stuen er der åben forbindelse til køkkenet, der ligger i rummet, der grænser op til sidehuset. Hertil er der i forhuset til gårdsiden et badeværelse. I stueetagen er nyere og ældre brædegulve, glatte hvide vægge og lofter med stukkatur enkelte steder. Hertil ses hvidmalede bræddepaneler på enkelte vægge og lysningspaneler med fyldinger. I kælderen er der nyere flisegulve og glatte hvide vægge og lofter. I lofterne ses nogle steder hvidmalede loftsbjælker.

Over porten er indrettet en lille, lavloftet etværelses lejlighed med toilet, køkken og soveværelse. Der er indgang til lejligheden fra reposit mellem første- og andensalen. Her er nyere bræddegulv og vægge og lofter er glatte og hvide. Mellem lejlighedens to rum sidder i åbningen en ældre tofyldingsdør.

Tagetagen har en nyere indretning og har parket- og bræddegulve og glatte, hvide vægge og lofter. På spidsloftet er tagkonstruktionen samt en muret skorstenskerne synlig.

Bagtrappen er en ældre og toløbet med ferniserede trin og reposer. Trappen er malet i en lys grå og har udsmykket forvange. Gelænderet har slanke kantede balustre og en sortmalet, profileret håndliste. Vægge og lofter er glatte og hvidmalede.

— BYGNINGSHISTORIE

Området mellem Kongens Have og Frederiksstaden, det såkaldte Ny-København, blev udlagt til bebyggelse i 1670'erne. Allerede i 1710 var grunden, Store Kongensgade 110, bebygget og gennem 1700-tallet var der til gaden to forhuse forbundet med en port. Bagtil var der bygninger, der hørte til det bryggeri, de skiftende ejere drev. I 1801 blev de gamle forhuse nedrevet og det nuværende forhus blev opført. Arkitekten er ukendt, men formentlig er det tegnet af en af Harsdorffs elever.

Forhuset er opført 1801-04 for proprietær til Bentzonsdal Jens Laurids Barfred.

Oprindeligt var der i stueetagen indrettet to butikker med selvstændige indgange, den ene i det søndre yderfag, hvor der også i dag er indgang til stueetagens lejlighed og den anden i faget ved siden af porten. Mod slutningen af 1800-tallet blev de to butiksindgange erstattet af vinduer. Antageligt i forbindelse med at Københavns Spritfabrikker overtog ejendommen i 1896.

— KILDER

Klassicisme i København. Arkitekturen på C.F. Hansens tid.
Hanne Raabymagle og Claus M. Smidt (red.). Gyldendal 1998

Harald Langberg og Hans Erling Langkilde: Dansk byggesæt omkring 1792 og 1942, Den almindelige Brandforsikring, 1942

Stadsingeniørens Direktorat 1947: København fra bispetid til borgertid

H.H. Engqvist: Københavnske borgerhuse, 1948

Harald Langberg: Københavns gamle bydel, Foreningen til gamle bygningers bevaring, 1948

Historiske huse i det gamle København. Nationalmuseet. 1972

Sys Hartmann og Villads Villadsen: Byens Huse, Danmarks arkitektur, København 1979

Allan Tønnesen: 233 danske borgerhuse, 1979

Skaarup & Jespersen, red.: Ældre Etageejendomme, Boligstyrelsen, 1987

Bo Bramsen, red.: København, før og nu – og aldrig, 1987

Bydelsatlas Indre By/Christianshavn, 1996

Weilbachs Kunstnerleksikon. Red. Sys Hartmann m.fl. Forlagene Munksgaard og Rosinante. 1994-2000

<http://www.indenforvoldene.dk/>

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til beliggenheden i Store Kongensgade, hvor forhuset indgår som en del af den sammenhængende husrække og i sine proportioner, facadekomposition og materialeholdning fint indpasser sig og samtidig træder frem som et af de mere prominente borgerhuse i gaden. Bygningen er hertil en del af et sammenhængende historisk domineret bybillede i indre København.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi for Store Kongensgade 110 knytter sig til ejendommen som et eksempel på den nedtonede klassicisme, der prægede periodens Københavnske borgerhuse i tiden efter Københavns brand i 1795. Da de nedbrændte kvarterer skulle genopbygges efter branden, var håndværkerstanden virkelig rustet til at tage denne kæmpeopgave op, fordi murermestre og tømrmestre om aftenen havde modtaget undervisning og lært om bygningskunst på Kunstakademiet hos arkitekt C.F. Harsdorff.

Mestrene havde lært så meget, at de kunne tegne en velproportioneret facade med fine enkeltheder helt i overensstemmelse med tidens klassicistiske stil. Det menes at Store Kongensgade 110 er tegnet af en af Harsdorffs elever og inspirationen fra Harsdorff synes klar med de fremhævede side- og midterfag samt pilastre med trekantgavl over.

Klassicismen som ideal vandt indpas i takt med borgerskabets stigende indflydelse, og kom som stilart til at præge de bygninger, der blev opført i anden halvdel af 1700-tallet og første halvdel af 1800-tallet – og dermed store dele af København. Det klassicistiske formsprog kommer til udtryk forhusets enkle og klassisk dekorerede facade, med fremhævede side- og midterfag og trekantgavl båret af pilastre over stueetagen samt en profileret hovedgesims og de enkle indfatninger omkring yderfagenes vinduer. Det klassicistiske formsprog kommer ligeledes til udtryk i facadens taktfaste vinduessætning og bygningsdetaljer i sandsten. Ligeledes er facadens korspostvinduer med opdelte nedre rammer kendetegnende for periodens bygninger.

Endvidere er der kulturhistorisk værdi i den klare skelnen mellem den repræsentative facade og den mere funktionelt betingede gårdside, der fremstår uden dekorationer, men i stedet med enkle, gulkalkede mure og gesims.

Det borgerlige, klassicistiske bygningsideal afspejles i det indre i såvel planløsning som interiører. Det ses ved bygningens disponering med de fornemme lejligheder på hovedetagerne, der afspejles i facaden ved de større vinduer på disse etager, den gennemgående portåbning fra gade til gårdside og med indgang til trappen, de repræsentative stuer mod gaden og køkken og kammer mod gården. De ældre bygningsdele og -detaljer har ligeledes kulturhistorisk værdi, og beretter om forskellige perioders udsmykningsideal og æstetiske præferencer. Dette gælder lejlighedernes brædde- og parketgulve, brystningspaneler med listeinddelte felter over, de ældre tofyldingsdøre med tilhørende gerigter og trekantfronton over, de pudsede lofter og markante loftsgesimser samt det karakteristiske kassetteloft i træ, der formentlig er kommet til senere. Hertil kommer skillevægge i bindingsværk, skorstenskernen samt vinduesrammernes håndmedede anverfere og stormkroge.

I trapperummet knytter der sig kulturhistorisk værdi til den ældre trappe med de tre løb med reposer i mellem og riflede forvanger samt det enkle gelænder med profileret håndliste og slanke, runde balustre og de enkelt- og tofløjede indgangsdøre med trekantfronton med sparrehoveder og konsoller over.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til facadens klassicistiske udtryk, der karakteriseres ved en enkel facadekomposition, en overordnet symmetri og et fladebetonet, taktfast udtryk. De glatte murflader, enkle horisontale og vertikale linjer og den regelmæssige og taktfaste placering af vinduerne bidrager til facadens overordnede rolige og værdige fremtræden, der højnes af den profilerede hovedgesims og det fremhævede midterparti med trekantfronton med sparrehoveder samt facadens pilastre. På gårdsiden knytter den arkitektoniske værdi sig til murfladernes prunkløse udtryk, den regelmæssige og tætte vinduessætning samt den kalkede facade, der fremhæver murens materialitet.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig til rumforløbene og de velproportionerede højloftede rum med alle snedkerdetaljer og stukkatur samt til det store trapperum.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig overordnet til bygningen som repræsentant for et af de mere fornemme borgerhuse opført kort efter Købehavns brand i 1795.

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den grundmurede bygning i tre etager over en kælder med teglhængt heltag. Hertil kommer kvistene, skorstenspiberne i tagrygningen og den pudsede, klassicistiske facade med profileret hovedgesims, trekantfronton med sparrehoveder og pilastre under. Hertil kommer de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder hoveddøren, vinduer – alle med samtlige detaljer, heriblandt vinduernes tidstypiske opdeling, anverfere, stormkroge og ældre ruder. Endvidere kontrasten imellem facaden og de prunkløse gårdsider samt den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ældre og traditionelle struktur med forhus og sammenbygget sidehus omkring et gårdrum med portgennemkørsel. Hertil kommer trapperummet med en ældre trappe og rigt udsmykkede døre samt lejlighedernes traditionelle plandisponering med de repræsentative rum mod gaden og køkken og bagtrappe i sidehuset. Endvidere alle oprindelige og ældre bygningsdele og -detaljer, herunder brædegulve, paneler, pudsede vægge og lofter, stukkatur, kassetteloftet, tofyldingsdøre med indstukne hængsler og gerigter og alle øvrige snedkerdetaljer samt skorstenskerner samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.